

פרשת תצוה התשע"ה

איתא במדרש רבה פרשת תצוה, "דבר אחר ואתה הקרב אליך, הדא הוא דכתיב (תהלים קיט), לולי תורתך שעשועי אז אבדתי בעניי, כשאמר הקדוש ברוך הוא למשה, ואתה הקרב אליך הרע לו. אמר לו, תורה היתה לי, ונתתיה לך. שאלולי היא, אבדתי עולמי. משל לחכם שנטל קרובתו ועשתה עמו עשר שנים ולא ילדה, אמר לה בקשי לי אשה. אמר לה, יכול אני ליטול חוץ מרשותך, אלא שהייתי מבקש ענותנותך. כך אמר הקדוש ברוך הוא למשה, יכול הייתי לעשות לאחייך כהן גדול חוץ מדעתך אלא שהייתי מבקש שתהא גדול עליו..."

המדרש מספר על המתחולל אצל משה רבנו בשעה שהקב"ה אומר לו לייחד את אהרן ובניו להיות משמשים (כהן עניינו משמש בעבודת הקודש כפי שתרגם אונקלוס גבי מלכי צדק כהן – משמש).

והנה פלא הכיצד ירע למשה רבנו עניין קרוב אהרן לה' יתברך? הלוא משה רבנו התחנן לפני ה' יתברך שיגאל עמו ישראל על ידי אחר וכוונתו הייתה לאהרן אחיו שהיה גדול ממנו? ולמה המדרש אומר כמשל שמשה רבנו הוא כאשה שלא ילדה? ומה הקשר של הניחום שמנחם הקב"ה את משה שנתן לו תורה?

ויובן בס"ד, כי הנה נשמת האדם שבאה ממקום גבוה ומואר וטוב, לעולם הזה שרובו רע, חושך ואפילה, הרי הוא מחפש את המקום שבו היה מונח. ובעצם, כל החיים של האדם הם חיפוש אחר המקום שהיה מונח בו. ועניין זה מובא במשל של ר' נחמן מברסלב, במשל היין ההונגרי. ובזמן רבינו נחמן, היה היין שהגיע מחבל טוקאי שבהונגריה, שנקרא "יין הונגרי", יין מפורסם מאוד, ונחשב לאחד היינות המשובחים בעולם (ובפרט בפולין ורוסיה, שאף הגנה על אזור טוקאי על מנת להגן על אספקת היין המשובח לחצר הצאר). היין הזה היה

מאד מיוחד בזמנו, ולא כל אחד זכה לטעום ממנו. ופעם אחת, נסע משרת אחד ועגלון להוביל חביות של יין כזה ליריד. ומרוב תאוותם התחננו לבעלים שייתן להם לטעום מן היין הזה. הוא הסכים והם טעמו לגימה קטנה. לאחר שנים, היו העגלון והמשרת בפונדק פשוט, שם אמרו השותים, כי היין משובח והוא יין הונגרי. המשרת ביקש לטעום, וכשטעם צעק מיד זה אינו יין הונגרי. כולם צחקו עליו ואמרו לו, וכי מה אתה מבין ביין הונגרי? והוא צעק שוב ושוב.. כי הוא יודע שזה לא יין הונגרי.

היהודי בעולם הזה, הוא כעין המשרת שטעם פעם את היין ההונגרי, והוא טעם פעם מן האמת והטוב. ולכן, כל מה שיטעם בעולם הזה ויאמרו לו כי אמת הוא, אם הוא לא חולה הרי הוא יעמוד ויצעק שוב ושוב כי הוא שקר. כפי שהרמב"ם כותב רמב"ם בהלכות דעות פרק ב "חולי הגוף טועמים המר מתוק ומתוק מר, ויש מן החולים מי שמתאוה ותאב למאכלות שאינן ראויין לאכילה, כגון העפר והפחם. ושונא המאכלות הטובים, כגון הפת והבשר, הכל לפי רוב החולי. כך בני אדם שנפשותיהם חולות, מתאווים ואוהבים הדעות הרעות, ושונאים הדרך הטובה ומתעצלים ללכת בה והיא כבידה עליהם למאד לפי חליים. וכן ישעיהו אומר באנשים הללו, **הוי האומרים לרע טוב ולטוב רע שמים חושך לאור ואור לחושך שמים מר למתוק ומתוק למר, ועליהם נאמר, העוזבים ארחות יושר ללכת בדרכי חושך, ומה היא תקנת חולי הנפשות, ילכו אצל החכמים שהן רופאי הנפשות וירפאו חליים בדעות שמלמדין אותם, עד שיחזירו לדרך הטובה. והמכירים בדעות הרעות שלהם ואינם הולכים אצל החכמים לרפא אותם עליהם אמר שלמה חכמה ומוסר אוילים בזו".** והרבה פעמים רוב בני האדם אינם מכירים בחליים. אלא שעל פי רוב הנשמה היורדת כאן לעולם זה היא יורדת בהסתר עצום וגדול. ועד הגיעו לגיל שלש עשרה (ואם היא בת לגיל שתים עשרה), שם ייכנס בו יצר הטוב, ושם ההתמודדות היא בעצם לא בדיוק שווה וכמו שהמדרש אומר על הפסוק בקהלת **טוב ילד מסֵכֵן וְחָכֵם מִמֶּלֶךְ זָקֵן וְכִסִּיל אֲשֶׁר לֹא יָדַע לְהִזְהַר עוֹד "טוב ילד מסֵכֵן. זה**

יצר טוב. למה צווחין ליה מסכן, כל עמא לא שמעיין ליה, למה קוראים לו מסכן, כיוון שכל העם לא שומעים לו ולמה צווחין ילד ולמה קוראים לו ילד דהוא מזווג לבר אינש מתלת עשר שנין ולעילא כיוון שהוא מתחבר לאדם מגיל שלש עשרה. **ממלך זקן**. זה יצר הרע, למה צווחין ליה מלך, למה קוראים לו מלך דהא כל איבריין שמעיין ליה שכל האברים נשמעים לו, ולמה צווחין ליה זקן, ולמה קוראים לו זקן דהוא מזווג לבר אינש מן טליותיה עד סיבותיה שהוא מחובר לאדם משעה שיוצא עד זקנותו". ועל כן עד הגיעו לגיל שלש עשרה, הנה כבר מכוסה בהרבה כיסויים של חושך ואפילה. וכל זאת על מנת שיהיה בחירה לאדם. כי, כאשר הוא נמצא בחושך של העולם הזה, ומשהו מטריד אותו שזה הטעם הישן שהוא טעם, גם כאשר טועם פיתויים שונים, אבל לא אמתיים כמו הטעם הישן שנעוץ בו בפנים, הרי הוא ייגע ויחפש את טעם היין ההונגרי, את טעם האמת והטוב. וכמו שדוד המלך עליו השלום אומר בתהלים, במזמור לדוד בשנותו את טעמו לפני אבימלך היינו לפני מלכו של עולם, "**טַעַמו וְרָאוּ כִּי טוֹב ה' אֲשֶׁרִי הַגָּבֵר יַחֲסֶה בּוֹ**". כי שם במזמור הזה, דוד המלך הגיע להכרה, כי ה' יתברך עשה את כל הבריאה לצורך. כפי שמובא באוצר המדרשים, פעם אחת, שהיה דוד מלך ישראל עליו השלום יושב בגנו וראה צירעה אוכלת עכביש ובא שוטה ובידו עץ והיה מגרשם. אמר דוד לפני הקדוש ברוך הוא, רבוננו של עולם, מה הנאה באלו שבראת בעולמך? צירעה אוכלת דבש ומשחתת ואין בה הנאה? עכביש יארוג כל השנה ולא ילבשנו?, שוטה חסר דעה מזיק את הבריות ואינו יודע ייחודך וגבורתך ואין בו הנאה לעולם. אמר לו הקדוש ברוך הוא, דוד! מלעיג אתה על הבריות?! תבוא שעה ותצטרך להם, ותדע למה נבראו. וכשנחבא במערה מפני שאול המלך, שלח הקדוש ברוך הוא עכביש וארגה על פי המערה וסגרה אותו, בא שאול וראה ארוג, אמר בוודאי לא נכנס אדם הנה, שאם נכנס, היה קורע הארוג לקרעים והלך ולא נכנס לשם. וכשיצא דוד וראה העכביש, נשקה. ואמר לה ברוך בוראיך וברוכה את, רבוננו של עולם מי יעשה כמעשיך וכגבורתיך שכל מעשיך נאים. ולפני אכיש (הוא אבימלך שבמזמור ששם שינה את טעמו והתנהג

כשוטה), עשה עצמו שוטה לפני אנשיו, והייתה בת אכיש שוטה ומשוגעת, כיון שהביאוהו אליו, אמר להם מלעיגים אתם אותי? בשביל בתי שהיא שוטה הבאתם זה אלי, או שמא חסר משוגעים אני!! מיד הניחוהו וברח, והודה לאל על מעשיו. שכל מה שברא בעולם יש בו הנאה. ובזמן שמצא דוד לשאול שוכב בצהרים, והיה אבנר שוכב בפתח ראשו בפתח אחר, ורגליו זקופות, בא ונכנס מבין רגליו ונטל צפחת המים, וכשבא לצאת מבין רגליו, פשט אבנר רגליו וכסהו בס. והיו עליו כשני עמודים גדולים, ובקש רחמים מה' ואמר א-לי א-לי למה עזבתני, באותה שעה, עשה לו נס ושלח לו צירעה ונשכה רגלי אבנר וזקפן, ויצא דוד ושבח להקב"ה, ולא ראוי לבן אדם להלעיג במעשה האל. הרי שהגיע להבנה עד כמה כל דבר בבריאה הוא חשוב ונחוץ, כאן הגיע להכרה חדשה בבורא ובמעשי ידיו. ואלו הם בעצם כל חיינו, גילוי הנסתר שהוא הבורא, המסתיר עצמו בבריאה.

ושונה הוא האדם ומשתנה. והכל ביחס למה שזוכה להכיר יותר בבורא יתברך. והוא כי משה רבנו טרם השליחות עוד לא הכיר במעלה של היות האדם משמש לפני ה'. כי הגם שהיה קדוש מבטן אמו, הנה כל זמן שהתקרב יותר לה' יתברך, הרי הוא רוצה עוד ועוד, וכמו כל מי שזכה ונדבק בתורה, יודע כי אין מנוח לאדם ורוצה הוא יותר ויותר. וככל שהנשמה שלו בגילוי יותר על הגוף, הנה לא ישבע מן הטוב. והוא שהמדרש לקח טוב אומר על פסוק **וגם הנפש לא תמלא**, שאין הנפש שביעה לעולם מן התורה והמצוות. כך משה רבנו לאחר שעלה להר, ושם היה בגילוי הנשמה, וראה וטעם מה שאין בריה בעולם יכולה לקבל, הרי הוא משתוקק יותר ויותר, להיות אחוז ודבוק בה' יתברך. אלא, שמעלת משה היא אחת ויחידה. כי הוא היה בעניין שכל כולו היה דבוק בה' יתברך, ואילו אהרן מדתו אוהב שלום ורודף שלום. ודווקא הוא זה, שהיה יכול להיות משמש בכהונה ולקרב את ישראל יותר לאביהם שבשמים. ויובן זה על פי הגמ' בסנהדרין דף ו': "רבי אליעזר בנו של רבי יוסי הגלילי אומר: אסור לבצוע (למצע בדין לעשות פשרה), ... אלא: ייקוב הדין את ההר, שנאמר כי המשפט

לאלהים הוא, וכן משה היה אומר יקוב הדין את ההר, אבל אהרן אוהב שלום ורודף שלום, ומשים שלום בין אדם לחבירו, שנאמר תורת אמת היתה בפיהו ועולה לא נמצא בשפתיו בשלום ובמישור הלך אתי ורבים השיב מעון". וכן ר' אליעזר, שעליו התפלל משה רבנו שיצא מחלציו. כמו שהמדרש רבה פרשת חקת אומר "ר' אחא בשם ר' חנינא אמר בשעה שעלה משה למרום שמע קולו של הקדוש ברוך הוא שיושב ועוסק בפרשת פרה אדומה ואומר הלכה בשם אומרה ר' אליעזר אומר עגלה בת שנתה ופרה בת שתים אמר לפניו רבון העולמים יהי רצון שיהא מחלצי אמר לו חייך שהוא מחלצוך הה"ד (שמות יח) ושם האחד אליעזר שם אותו המיוחד". ואומרת הגמ' ביבמות דף צב'. גבי קלא דבתר נישואין (קול שיצא לאחר שנשאה האשה) "ר' אליעזר אומר: יקוב הדין את ההר". ועם זה, אי אפשר היה להמשיך את עבודת ה', כי עניין הקרבנות ועבודת הכהן, הוא קירוב בין ישראל לאביהם שבשמים. ולכן דווקא שם היה צריך להיות אהרן הכהן. והוא זה שעבודת הכהונה שלו, תהיה בחינת אשה היולדת היינו ממשיכה ומפרה את עבודת ה' אל תוך בני ישראל. ולכן דווקא את התורה הוא הנחיל לנו כי תורת אמת היא, ואילו את עבודת ה' בחינת קרוב בן ישראל לאביהם שבשמים היה חלקו של אהרן.

יזכנו ה' לעבדו בבחינת משה ואהרן, ללמוד תורה לשמרה ולעשותה לקיים מצותיו ולדבקה בו אכי"ר

שבת שלום

יוסף בן דוד